

Täysistunto

Keskiviikko 1.12.2021 klo 14.03—19.06

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavasta tehoreservistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 199/2021 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 35/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 35/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. — Edustaja Grahn-Laasonen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.26 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen talousvaliokunnan mietinnön 35/2021, joka käsittelee sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavaa tehoreserviä. Tehoreservijärjestelmän tarkoituksena on sähkön toimitusvarmuuden tason turvaaminen sähkönkulutuksen huippujen ja merkittävien sähköntuotannon ja -tuotannon häiriöiden aikana. Tehoreserviyksikköjä voidaan ottaa käyttöön, jos markkinaehtoinen tarjonta ei riitä kattamaan sähkön kysyntää.

Esityksen tavoitteena on saattaa tehoreserviä koskeva lainsäädäntö vastaamaan sähkön sisämarkkinoita koskevan asetuksen vaatimuksia ja mahdollistaa tehoreservin käyttö myös jatkossa. Asetuksessa säädetään kapasiteettimekanismin käyttöönotosta ja järjestelmille asetettavista vaatimuksista, ja kansallinen sääntelyvara tässä asiassa on rajallinen.

Talousvaliokunta pitää hallituksen esityksessä ehdotettua sääntelyä perusteltuna ja puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä yksimielisesti yksityiskohtaisissa perusteluissa selvitetyn täsmäntävin muutoksin, joita siis valiokunta joutui tässä käsittelyssä tekemään useita.

Koska tämä asia on sinänsä ajankohtainen tällä hetkellä, niin valiokunta näiden muutosten lisäksi ja tämän lainsäädännön läpiviemisen ja käsittelyn lisäksi otti kantaa myöskin tehoreservijärjestelmän jatkokehittämiseen. Asiantuntijakuulemisissa on tuotu esille näkemyksiä tehoreservijärjestelmän tulevista kehittämistarpeista. Tämän hallituksen esityksen lähtökohtana on, että tehoreservin korotettu käyttövalmius rajataan jatkossakin talvikauden kausille. Energiamurros korostaa tehoreservin merkitystä resurssien riittävyyden varmistajana. On esitetty arvioita siitä, että huoltovarmuuskäytöstä tehoreservin tulisi olla käytössä ympäri vuoden 12 tunnin valmiudessa. Sääriippuvaisen tuotannon lisääntyessä talousvaliokunta katsookin tarpeelliseksi selvittää erilaisia vaihtoehtoja tuotannon turvaamisesta ympärivuotisesti kaikissa tilanteissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 143/2021 vp

Samalla tuotantorakenteen muutos tulisi ottaa huomioon selkeämmin lainsäädännössä ja kansallisessa riittävyyden arvioinnissa. Säästökykyiset sähkön lauhde- ja vastapainetuotannot ovat voimakkaasti korvautumassa heikomman säästökyvyn tuuli- ja ydinvoimalla. Kivihiilen ja polttoturpeen poistuminen energiantuotantopaletista vahvistaa tätä ilmiötä. Tämä voi lisätä vakavien häiriötilanteiden riskiä ennen kuin energiavarastoinnin ja akkuteknologian kehittyminen ehtivät tuoda ratkaisuja tehoreservikäytänteisiin.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa on tuotu esille myös, että tehoreservin kustannuksia olisi perusteltua kohdistaa myöskin sähköntuottajille. Asiaa koskevan lain 12 §:ää ei ole tässä yhteydessä ehdotettu muutettavaksi. Talousvaliokunta yhtyy arvioon siitä, että tehoreservi turvaa sähkönsaantia ennen kaikkea loppukäyttäjille, jolloin maksujen kohdistaminen kulutukselle on tätä kautta perusteltua. Mikäli tehoreservitä aktivoitaisiin, tasepoikkeamista jouduttaisiin maksamaan erittäin korkea hinta. Jos poikkeama johtuisi tuotannosta, kohdistuisi kustannus joka tapauksessa näille toimijoille. Talousvaliokunta pitää kuitenkin tärkeänä arvioida myös tehoreservin kustannusten kohdistumista järjestelmää jatkossa kehitettäessä.

Talousvaliokunta korostaa tässä mietinnössä, että nyt esitetyt tehoreservijärjestelmän muutokset ovat taustalla olevan EU-sääntelyn vaatimuksiin perustuvia välttämättömiä muutoksia. Samalla talousvaliokunta pitää tärkeänä arvioida jatkossa järjestelmän laajempia kehittämistarpeita käynnissä oleva energiamurros ja EU:n sääntelyn asettamat reunaehdot huomioon ottaen. Tässä arvioinnissa tulee toimijoiden ja viranomaisten yhteistyössä arvioida yhteiskunnan kokonaisedun mukaista varautumista, nykyisen tehoreservimenettelyn mahdollisia laajempia uudistamistarpeita ja huoltovarmuusreservin kaltaisten valmiusjärjestelyjen tarvetta.

Tosiaan näissä yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvataan muutokset, joita esitykseen yksimielisesti teimme. Näin ollen päätösehdotuksemme talousvaliokunnassa on, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen 199/2021 sisältyvän lakiehdotuksen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Sankelo poissa. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

18.30 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää talousvaliokunnan puheenjohtajaa erinomaisesta esittelystä ja talousvaliokuntaa tärkeästä työstä tehoreservilakiesityksen parissa. Tosiaan tämän esityksen tavoitteenahan on saattaa tehoreservilainsäädäntö vastaamaan EU:n sähkömarkkina-asetuksen vaatimuksiin ja mahdollistaa tehoreservin käyttö myös jatkossa. Lakiesitys ja valiokunnan mietintö ovat hyvin kannatettavia.

Kuten lähetekeskustelussa toin esille, tähän tehoreserviin liittyy merkittäviä kysymyksiä siitä, miten sitä pitäisi kehittää, ja olen erittäin tyytyväinen, että talousvaliokunta on näihin näkökohtiin mietinnössään kiinnittänyt huomiota. Nostin lähetekeskustelussa esille Huoltovarmuuskeskuksen kannan ja lausunnon, jossa Huoltovarmuuskeskus katsoi, että tehoreservitä tulisi laajentaa siten, että se olisi käytössä ympäri vuoden. Tähän seikkaan nyt talousvaliokuntakin mietinnössään kiinnittää huomiota. Todella meidän sähkömarkkinajärjestelmän kehittyminen ja energian murros edellyttävät sitä, että tehoreservijärjestelmää arvioidaan ja sen tarvetta arvioidaan. Erityisesti siis sääriippuvaisen energiantuotannon osuuden kasvaessa tehoreservitä tullaan todennäköisesti tarvitsemaan tulevaisuudessa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 143/2021 vp

myös muina vuodenaikoina kuin kovimmilla pakkasilla ja kulutuspiikin aikaan turvaamaan viime kädessä tehon riittävyys järjestelmässä.

Pidän tärkeänä myös sitä, että jatkotyössä arvioidaan tehoreservistä aiheutuvien kustannusten kohdentamista. Itse olen pohtinut sitä, onko tämä järjestelmä siinä mielessä oikeudenmukainen, että sellainen tuotantomuoto, josta aiheutuu järjestelmään erityisiä riskejä esimerkiksi sen sääriippuvuuden vuoksi, kuten tuulivoima, ei joudu kantamaan niitä kustannuksia, joita joudutaan järjestelmässä ottamaan mukaan tehoreservin kautta sen takia, että tämä tietty tuotantomuoto erityisen riskin aiheuttaa. Eli tällainen kustannusten oikeudenmukaiseen jakautumiseen liittyvä seikka on erittäin tärkeää ottaa huomioon, kun tehoreservijärjestelmää tulevaisuudessa kehitetään.

Kiitos vielä valiokunnalle erinomaisesta mietinnöstä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.33 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tämä talousvaliokunnan mietintö on sinänsä hyvä — käsittelyssä on siis tehoreservistä annetun lain muuttaminen — ja edustaja Vestman kyllä ansiokkaasti otti äsken huomioon sen, mikä tässä järjestelmässä olisi oikeudenmukaista eri toimijoita kohtaan.

Juuri äsken katsoin Fingridiltä verkon tilaa: Suomeen tuodaan tällä hetkellä 3 250 megawattituntia sähköä, ja jos oikein muistan, Suomeen pystytään tuomaan 5 100 megawattituntia sähköä. No, me emme ole tällä hetkellä vielä kovin kovilla pakkasilla ja ehkä pysymme omaa tuotantoa varmasti lisäämään, ja sen takia on erittäin tärkeää, että nämä tehoreservit tavallansa lailla turvataan.

Mutta se, minkä haluaisin tässä nostaa esille tuosta tuulivoimasta, on se, mihin Vestman viittasi — tai ymmärsin näin — eli jos Suomeen rakennetaan tuulivoimala, joka tuottaa esimerkiksi 50 megawattia sähköä, niin sitten kun on semmoinen aika, ettei tuulekaan, niin okei, se vain ei tuota mitään. Sen takia tämän järjestelmän pitäisi olla niin, että sillä samalla toimijalla, joka tuottaa sen 50 megawattia tuulienergiaa, pitäisi olla tarjota jostakin muualta se 50 megawattia sille aikaa, kun tuulimylly ei tuota sitä energiaa. Se olisi oikeudenmukaista sillä tavalla, että tavallansa ne eri energiamuotojen tuottaman sähköenergian kustannusvaikutukset jakautuisivat tasaisesti tälle kilpailukentälle. Tämä pitäisi vain rakentaa näin, että tuulivoiman tuottajalla pitäisi olla tarjota sille aikaa, kun tuulimyllyt eivät pyöri, sama määrä energiaa tänne meidän yhteiseen sähköverkkoon.

Kiitoksia tästä talousvaliokunnan mietinnöstä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 199/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.